

Психологиялық тренинг

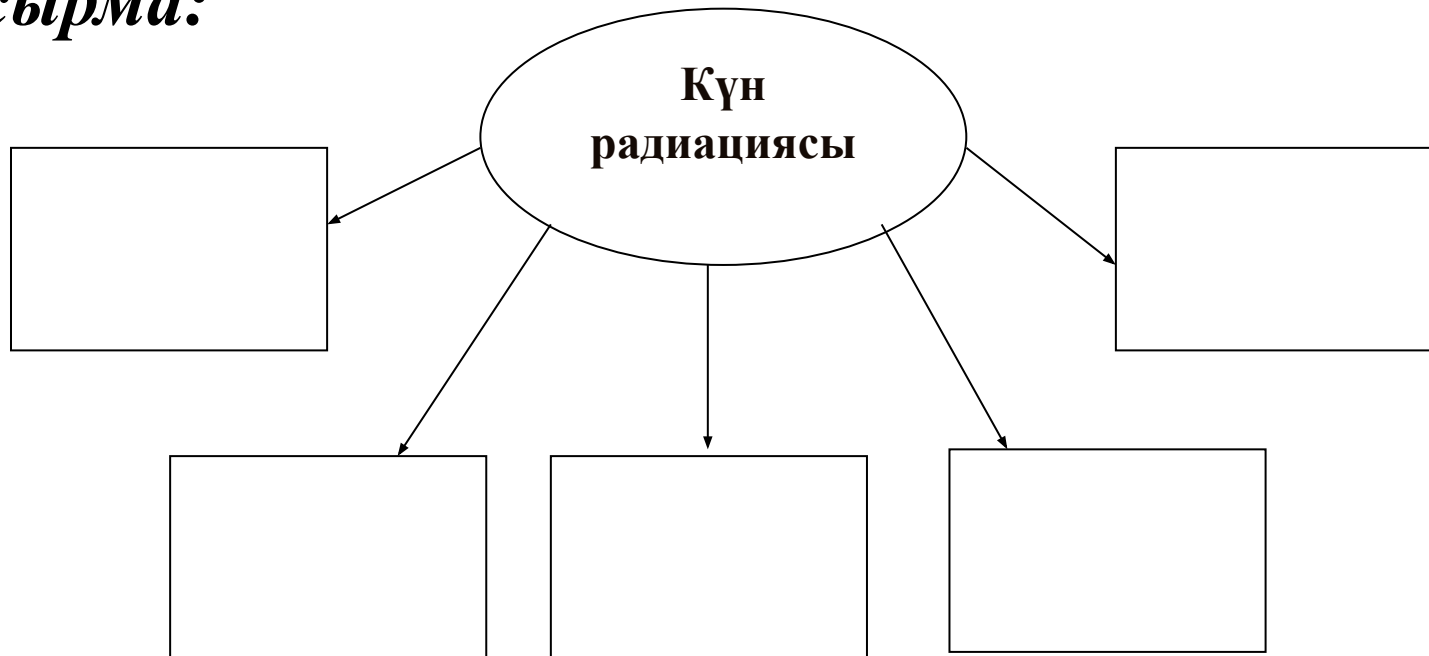
Тақырыбы : Атмосфераның циркуляциясы . Ауа массалары

A decorative graphic element consisting of several horizontal lines of varying lengths and colors (teal, white, and light blue) extending from the right side of the text area towards the center.

I-тапсырма:

- *Климат дегенеміз не?*
- *Қазақстан климатының қалыптасуына қандай факторлар әсер етеді?*

II-тапсырма:

Миға шабуыл.

1. Ауа массалары дегеніміз не?

*2. Ауа массаларының қасиеттері
(арктикалық, қоңыржай, тропиктік)*

*3. Ауа массаларының трансформациясы
дегеніміз не?*

Мағынаны тану. (мәтінмен жұмыс)

I-топ – Арктикалық ауа массасының еліміздің аумағының климатын өзгертудегі әсерін анықтау;

II-топ –Қоңыржай ауа массасының еліміздің аумағының климатын өзгертудегі әсерін анықтау;

III- топ – Тропиктік ауа массасының еліміздің аумағының климатын өзгертудегі әсерін анықтау;

Әр топта сипаттама беру жоспары :

- 1) Ауа массасының қалыптасу орны. Қайдан келеді?
- 2) Ауа массасының өзіне тән қасиеттері
- 3) Қандай ауа райын қалыптастырады?
- 4) Жыл мезгілдерінің қай кездерінде қандай ауа райын әкеледі?
- 5) Ауа райы қалай өзгереді? Антициклон, циклон, атмосфералық фронт

**1. Қазақстан аумағына әсерін тигізетін ауа
массаларының түрлері**

2. Қайдан келеді?

3. Қандай ауа райын қалыптастырады?

**4. Жыл мезгілдерінің қай кездерінде қандай ауа
райы әкеледі?**

Сергіту сәті

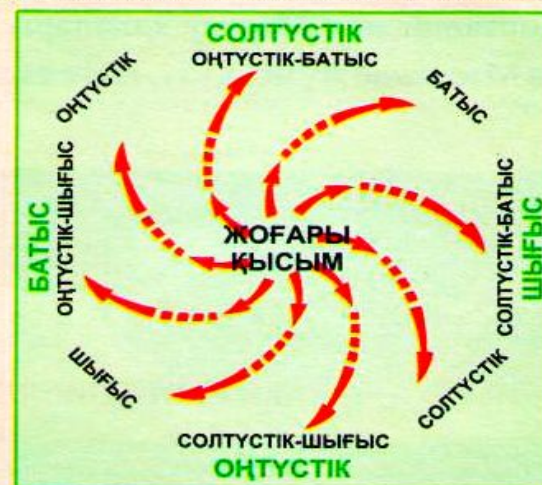

Жұмыс дәптер: Сызбалармен жұмыс жасап, циклон мен антициклонның қозғалысына сипаттама береді

Суреттерді кара, ұғымдардың мәнін аш және қорытынды жаса:

Циклон дегеніміз — .....

Антициклон дегеніміз — .....

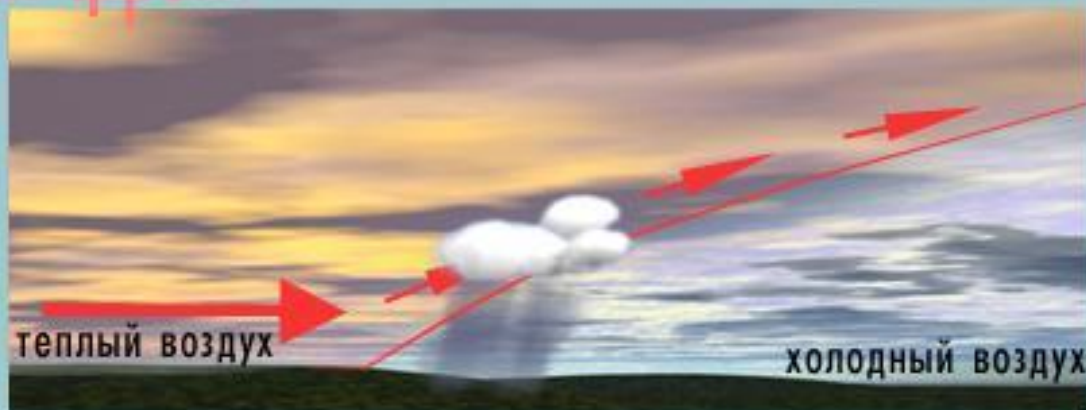

холодный фронт

теплый фронт

Циклон массалары құйын тәріздес қозғалыста болатын атмосфераның қысымы төмен аймағы

Антициклон атмосфера қысымы жоғары
аймақ Қысым орталығынан шетіне қарай азая
береді

Циклондық ауа райы.

Антициклондық ауа райы

Жаңа сабақты бекіту

1. Телеграмма

«Ертең облысымыз өтпелі антициклон ықпалында болып, жауын-шашынсыз болса, еліміздің оңтүстік-шығысы мен шығыс өңірінде өтпелі атмосфералық фронттарда қандай ауа райы қалыптасады?»

Тест тапсырмасы

1. Ғаламдық климат қалыптастырушы факторды көрсетіндер
А) географиялық ендік   Ә) күн радиациясы   Б) жер бедері
2. Атмосферадан өтіп жер бетіне жететін радиация қалай аталады?
А) тура радиация,   Ә) жиынтық радиация   Б) шашыранды радиация
3. Жиынтық радиациясының топырақ, су, қар жамылғысы сіңіріп жылыған радиация қалай аталады?
А) тура радиация   Ә) шашыранды радиация   Б) жұтылған радиация
4. Ауа массасының бір жерден екінші жерге ауысуынан қасиетінің өзгеруі..... деп аталады.
А) трансформация   Ә) конденсация   Б) деформация
5. Қандай ауа массасы Қазақстан жерінде антициклондық ауа райын қалыптастырады?
А) тропиктік ауа массасы   Ә) арктикалық ауа массасы   Б) қоңыржай ауа массасы
6. Қазақстан жеріне батыстан ене отырып, жауын –шашын әкелетін ауа массасы?
а) арктикалық ауа массасы   Ә) тропиктік ауа массасы   Б) теңіздік қоңыржай ауа массасы
7. Қазақстанның оңтүстік облыстарына жаз айларында шаңды дауылдар мен аңызак (ыстық жел) әкелетін ауа массасы?
А) тропиктік ауа массасы   Ә) арктикалық ауа массасы   Б) қоңыржай ауа массасы

Тест кiлти

- 1) Ә
- 2) А
- 3) Б
- 4) А
- 5) Ә
- 6) Б
- 7) А

1. Бағалау бойынша қорытынды

2. Кері байланыс